

Problema número 1: L'aigua

Després de setmanes de campanya electoral, on les polítiques es paralitzen i totes les actuacions es centren en assolir o renovar la confiança dels electors, en especial la dels que amb la seva indecisió la prolonguen i justifiquen, ha arribat l'hora de reprendre el contacte amb els problemes reals i en especial aquells que l'economia globalitzada, la sostenibilitat, la liberalització i la fragilitat dels mercats exigeixen. Uns problemes prou coneguts que exigeixen una òptima formació dels ciutadans; un alt nivell de recerca i d'innovació, tot garantint que el resultat científic esdevingui PIB; recolzar la cultura emprenedora, garantir la competitivitat del territori i l'ocupació els ciutadans; preservar la qualitat de vida i el medi ambient; i disposar d'òptimes infraestructures quant a mobilitat de informacions, productes i persones. Uns desafiaments coneguts però que cal recordar-los atès que els resultats obtinguts no són bons i posen ombres i incerteses al futur, i que es sobreposen a altres que semblaven, fa uns anys, ja superats a casa nostra com són l'energia i l'aigua, dos aspectes cabdals, que malauradament no s'afronten de forma contundent per solucionar les mancances d'avui i les demandes creixents del futur; i, també, uns desafiaments que han estat, són i seran motius de desacords, tensions i conflictes.

Una evidència de les tensions generades per l'aigua és la polèmica generada la setmana passada pel descobriment d'unes senyalitzacions que podien indicar un projecte per intercomunicar la capçalera del riu Segre amb la conca del Llobregat a través del Túnel del Cadí, una obra no complexa que portaria, des de la Cerdanya a Barcelona, aigua d'alta qualitat per ajudar a pal·liar la greu situació actual encara que no resoldria el problema del seu subministrament. Una obra que encara que agafi l'aigua de la Cerdanya comporta portar-la del Ebre, ja que el riu Segre pertany a la Conca hidrogràfica de l'Ebre, requerint el vist-i-plau de la seva Confederació Hidrogràfica, en aquest cas, com molts altres, també es requereix l'autorització de Madrid.

Amb independència de la crítica situació actual originada per una greu sequera, que ja obliga a portar aigua amb camions cisterna a alguns pobles i a limitar el consum a 50 litres per dia i persona; una quantitat considerada per l'Organització Mundial de la Salut com l'adequada pel consum humà si bé no permet desenvolupar l'agricultura, posa en dificultats a l'indústria, i impedeix conservar els ecosistemes aquàtics. El problema de l'aigua és quelcom estructural que ve de lluny i que afecta a amplies zones del planeta. No podem ignorar les tensions socials, i els greus enfrontaments pel control de l'aigua que han existit i que existeixen; hom recorda la lluita pel Alts del Golà entre Síria i Israel, arrel del seu important dipòsit d'aigua, o els

conflictes per controlar els recursos hídrics dels rius Eufrates i Tigris, que neixen a Turquia i són controlats per Síria i Iraq; o les tensions entre Etiòpia, on neix i és nodreix el Nil, i el Sudan i Egipte, sense oblidar els problemes amb el Yang-Tsé, o els moviments militars entorn de l'immens i extens aqüífer Sud-americà Guaraní. També al pensar en l'aigua, cal recordar que més de 1.100 milions de persones no tenen aigua potable i que anualment centenars de milers de persones moren de malalties relacionades amb l'aigua i la falta d'higiene, o que gairebé el 80% de las malalties dels països subdesenvolupats estan relacionades amb la manca o qualitat de l'aigua. Un fet que sorprèn si considerem que l'aigua cobreix gairebé el 80% de la superfície del planeta si bé el problema rau en que aproximadament sols el 2% de l'aigua és apta per l'ús domèstic, agrícola o industrial. Podríem dir que no ens falta l'aigua, el problema és la sal.

L'aigua no és sols un bé indispensable, és una necessitat humana, conseqüentment un dret fonamental i un recurs estratègic que incrementa la seva importància al considerar l'augment de la població mundial i la concentració en grans ciutats, una concentració que ha fet que al llarg del segle XX la població urbana es multipliqués per 10, mentre que la rural sols es duplicà. Avui gairebé 3.000 milions d'habitants, quasi el 50% de la població mundial, viuen en zones urbanes, aquest fet obliga a traslladar grans quantitats d'aigua d'un lloc cap un altre ja que els recursos hídrics superficials o subterranis locals no són suficients quan la pluviometria no acompanya, ignorar-ho i no generar les infraestructures que ho fan possible no sols es quelcom inadmissible, sinó que frena el desenvolupament i pot condicionar el progrés i el benestar.

Catalunya no pot defugir de la problemàtica de l'aigua, te que optimitzar el seu us, reciclar i reutilitzar, però també ha de disposar de la capacitat de moure l'aigua entre les diverses conques de forma radial i bidireccional, ha de disposar de conduccions des de les zones amb suficients recursos hídrics, sense renunciar al transvasament des del Roine que en arribar a Belcaire, al inici del delta, porta gairebé tot l'any 1.710 m³/s, i a la vegada ha de disposar de la capacitat de dessalar l'aigua del mar, ja que existeix tecnologia suficient per fer-ho eficientment, encara que amb un important consum d'energia, i produint gran quantitat de salmorra que s'ha de tractar adequadament per no afectar l'ecosistema marí; un bon exemple és la planta dessalinitzadora en Ashkelon, en el sud d'Israel, que produeix 100 milions de metres cúbics d'aigua per any, a un cost de 53 centaus de dolar el metre cúbic, i subministra aigua a més de 1,5 milions de persones.

L'aigua és un element essencial per la vida que ha generat guerres en el passat i que esta esdevenint un bé escàs generador de tensions territorials i hostilitats creixents. Però és un problema que té solució si s'estableix polítiques escaients i prioritats que, -sense renunciar a donar-li més d'un us, encara que els habitacles i les instal·lacions actuals ho dificultem-, permetin moure l'aigua potable existent cap on es necessiti i a la vegada es potabilitzi l'aigua marina, encara que totes aquestes mesures requereixen d'importants quantitats d'energia, però aquest és un altre problema, i de significatives inversions, unes inversions que són més que assumibles si considerem que la dessalinitzadora a la que abans feia referència va costar uns 250 milions de dòlars, més o menys el mateix que 3 o 4 caces lleugers F-16, però aquesta és un altra prioritat.